

Zijn nu de Oude Meesters aan

door
H. J. Hijmersma

WAT de berichtgeving over de kunstmarkt de afgelopen jaren het meest heeft gekenmerkt is de spectaculaire en naar het schijnt nog niet tot stilstand gekomen stijging van prijzen die worden betaald voor werk van impressionisten, post-impressionisten en moderne kunstenaars. En recentelijk hebben zich in die rij geschaard de, deels nog in leven zijnde eigentijdse kunstenaars. De gesignaleerde stijging heeft betrekking op het gehele aanbod, dat wil zeggen rijp en groen, kaf en koren. Nog anders gezegd: de bovenzijde van de markt heeft de onderkant mee omhoog getrokken.

Van een dergelijke ontwikkeling over een zo breed front is, op een enkele uitzondering na (een absoluut topwerk, bijvoorbeeld van Rembrandt of Michelangelo) in het geheel geen sprake voor wat de markt van schilderijen van Oude Meesters betreft. Zeker met betrekking tot de Nederlandse 17de eeuw kan men rustig het woord goedkoop in de mond nemen, wanneer men met kwaliteit als uitgangspunt een vergelijking zou maken met de impressionisten.

Voor de prijs die wel is betaald voor middelmatige werken van niet eens de meest vooraanstaande representanten van deze schildersbent, zou het heel goed mogelijk zijn geweest enkele goede schilderijen van meesters uit onze Gouden Eeuw te kopen.

Toch zijn er binnen het gebied der Oude Meesters prijsstijgingen te constateren, maar die

zijn dan 'regionaal'. De reden hiervoor moet gezocht worden in het fenomeen mode en smaak.

Zo zijn Italiaanse schilderijen uit de late 16de en de 17de eeuw, zoals de School van Bologna, decennia lang verguisd. Niemand — behalve enige kenners en een handjevol slimme handelaren, die geld en tijd hadden om het juiste moment af te wachten — had er oog voor. Op veilingen waren dergelijke werken aan de straatstienen niet te slijten. En dan, plotseling, als een modegril — een tentoonstelling in de Royal Academy in Londen en in enkele prestigieuze musea in de Verenigde Staten, met de daarbij behorende catalogi is daarbij van grote invloed — wil iedereen, zowel musea als particulieren, werken juist uit die periode in bezit hebben. Met als gevolg een aanzienlijke stijging der prijzen.

Maar desondanks kan men toch stellen dat schilderijen van Oude Meesters relatief zijn achtergebleven in vergelijking tot andere verzamelgebieden, reeds bestaande, zoals de hiervoor genoemde en bijvoorbeeld aziatica (en dan vooral Chinese keramiek), ofte wel nieuwe, zoals dat van 20ste-eeuwse polshorloges, waarvan het veilinghuis Habsburg, Feldman SA de ene succesveiling na de andere houdt.

In dit vrij stabiele prijsniveau schijnt nu evenwel verandering

te komen. De geschiedenis moet het nog leren, maar een keerpunt zou wel eens kunnen blijken te zijn de veiling op 31 mei jongstleden bij Christie's in New York. Daar kwam een portret onder de hamer van een jonge man, geschilderd door de 16de-eeuwse Florentijnse kunstenaar Pontormo. Het veilinghuis had de afgebeelde jongeling redelijk overtuigend geïdentificeerd als een telg uit het geslacht der Medici, hertog Cosimo I. De Londense kunsthandelaar Agnew kocht het portret voor \$ 35.2 miljoen in opdracht van het Getty Museum te Malibu. Naar ingewijden menen te weten, was de onderbieder Wendell Cherry, die net bijna \$ 48 miljoen had geïncasseerd met de verkoop van het schilderij 'Yo Picasso' en van wie bekend is dat hij zich nu wil gaan toeleggen op Oude Meesters.

Net als vele andere verzamelaars, zoals Jalme Ortiz-Patino, wiens verzameling onlangs eveneens is geveild, kan en/of wil hij niet meer die bedragen betalen die tegenwoordig nodig zijn voor de aanschaf van werk van impressionisten en moderne kunstenaars, en dan zeker voor die kwaliteit, waarmee deze oude garde van verzamelaars gewend is zich te omringen.

Hier ligt een van de voornaamste redenen van de ineens losgebarsten hausse in Oude Meesters. Na het Pontormo-suc-

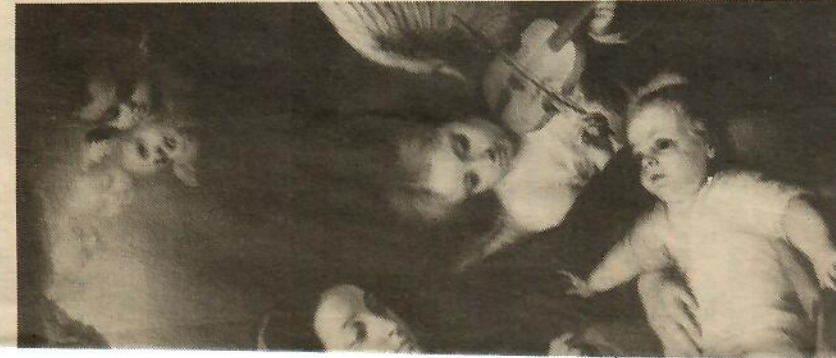

Bij de aankoop van deze Murtheby's op 1 juni, tijdens de veiling van 128 schilderijen uit de nalatenschap van Walter P. Chrysler Jr. de ene recordop-

ces bij Christie's volgde bij Sotheby's op 1 juni, tijdens de veiling van 128 schilderijen uit de nalatenschap van Walter P. Chrysler Jr. de ene recordop-

pot nouw en dat betekent aus dat

de beurt om in prijs te stijgen?

illo voor een recordbedrag van
mers kennelijk de uitgebreide do-
de 'provenance' de doorslag gege-
stelling 'geen beletsel'.

brengst op de andere. En dat on-
danks het feit dat deze verzame-
ling niet in de eerste plaats ge-
kenmerkt werd door een ver-
fijnde keuze.

Nu is er tussen de markt van impressionisten, post-impressionisten en moderne kunst enerzijds en die van de Oude Meesters anderzijds één opmerkelijk verschil. Laatstgenoemde markt wordt nog steeds in belangrijke mate beheerst door de kunsthandel, en dan in het bijzonder die bedrijven met een, veelal reeds lang bestaande, gerenommeerde reputatie. Zij fungeren als zeef tussen het aanbod op de veilingen en de vooral particuliere verzamelaars. Ook de musea kopen er omdat het deze instellingen aan tijd en reisbudgetten ontbreekt om naar alle kijkdagen in Londen, Parijs en New York te gaan.

De kunsthandel biedt eveneens de gelegenheid aan zowel verkoper als (potentiële) koper zogenaamde 'private deals' tot stand te brengen. En een groot aantal belangrijke transacties in de kunsthandel geschiedt bij voorkeur in de luwte, achter de schermen (en dit in de goede zin des woords). Zo viel in Londen te beluisteren dat juist ook de Japanners langs deze weg het verzamelgebied van de Oude Meesters hebben betreden. Zo zou de kunsthandel Agnew's drie belangrijke werken aan Japanners hebben verkocht, te weten een olieschilderij van de 18de-eeuwse Venetiaanse kunstenaar Giovanni Battista Tiepolo, en twee schilderijen, van Daumier en Constable.

Maar ook op de veilingen be-

met drs G. J. (Jim) van der Meer Mohr (33) die per 1 september in dienst treedt.

Na zijn studie kunstgeschiedenis in Utrecht was hij enige tijd als volontair werkzaam in het Mauritshuis. Van daaruit maakte Van der Meer Mohr de overstap naar de wereld van het veilingbedrijf. Hij begon bij het Vendhuis der Notarissen, waarna hij leiding gaf aan de Nederlandse vestiging van het Engelse — internationaal werkzame — Phillips, eveneens gevestigd in Den Haag.

Omdat dit veilinghuis in Nederland alleen maar aan acquisitie doet en niet veilt, en met de komst van J. P. Glerum c.s. Kunstveilingen b.v. in het verschiet heeft hij gekozen voor Sotheby's in Amsterdam.

Het zal trouwens interessant zijn te zien wat de gevolgen van Glerums initiatief zullen zijn voor het Haagse veilingbedrijf, niet alleen wat betreft het voortbestaan van de vestiging van Phillips, maar ook voor het Vendhuis en Van Stockum. Laatstgenoemde heeft natuurlijk de mogelijkheid zich weer als vanouds te concentreren op boeken en prenten.

Van het Rokin zijn nog een aantal benoemingen te melden. Zo zal Barberine Besnard bij Sotheby's de leiding op zich nemen van de afdeling 'Moderne Kunst', terwijl als expert voor Aziatica drs Ink de Pree is aangetrokken. Verder is tot hoofd van de gehele afdeling 'Schilderkunst', met de rang van adjunct-directeur, benoemd Rob Mulder, terwijl in dezelfde figuur Diederik Westerhuis de afdeling Taxaties onder zijn beheer krijgt.

gingen zij zich te manifesteren. Zo gaat het schilderij van de Spaanse schilder Bartolomé Esteban Murillo (1617-1682), voorstellende Maria die het kindeke Jezus van een schone luiervoorziet' richting Osaka. Bij een richtprijs van f 600.000-800.000 betaalde de Umeda Art Gallery f 1.705.000 voor dit werk, dat in 1981, op de veiling van 11 juni bij Sotheby's in New York geen koper vond en bij \$ 517.000 werd ingekocht!

De Murillo was een van de ruim honderd belangrijke Oude Meesters, die op 5 juli tijdens de ochtendzitting bij Sotheby's in Londen werden geveild. Ondanks het feit dat zeventien schilderijen onverkocht bleven, werden er over de gehele linie (van een Italiaans 14de-eeuws paneel met Maria en het Kind op een gouden achtergrond tot een 18de-eeuws, in een ovaal geschilderd landschap van François Boucher) zeer forse bedragen geboden.

Hetzelfde geldt voor het aanbod op 7 juli bij Christie's, en dat zelfs ondanks het feit dat dit veilinghuis wat de kwaliteit van het gebodene betreft ditmaal de eer aan de collega's/concurrent moest laten. Maar de kopers willen kennelijk koste wat het kost hun teveel aan geld aan kunst kwijt, zich indekken tegen inflatie en eventuele op handen zijnde slechte tijden.

Directie Sotheby's

Het directieteam van Sotheby's in Amsterdam wordt uitgebreid

F.D. 22/7/89